

2) Druga ustawa dotycząca opieki nad emerytami pochodziła z dnia 31 lipca 1919 r. Dz. Pr. Nr 65, poz. 392 i dotyczyła przyznania dla emerytów cywilnych, państwowych, kolejowych, nauczycieli, wdów, sierót i księży, nadzwyczajnego dodatku drożyznianego. Postanowienie to uzasadnione jest następująco:

„Ze względu na wywołane wojną nadzwyczajne stosunki drożyzniane upoważnia się Rząd do wypłacania od dnia 1 lipca 1919 aż do czasu ustawowego uregulowania poborów emerytalnych emerytom cywilnym, państwowym, kolejowym, nauczycielom, wdowom, sierotom i księżom, o ile osoby te są obywatelami Państwa Polskiego, obok dotychczas przyznanych dodatków drożyznianych, także nadzwyczajnego dodatku drożyznianego w wysokości 20% do 25% pobieranych emerytur. Prawo do powyższego dodatku przysługuje tylko tym osobom, które w czasie swojej służby nie odnosiły się wrogo do narodowości polskiej.

3) Trzecia ustawa wydana została dnia 8 stycznia 1920 Dz. U. 4, poz. 18. Przyznawała ona dalsze dodatki drożyzniane wszystkim osobom, wymienionym w ustawie z dnia 31 lipca 1919 r. w takiej samej wysokości jak powyższa ustawa.

4) Czwarta ustawa z dnia 4 lutego 1920 ogłoszona w Dz. U. 13, poz. 68, rozciągała moc ustawy pod 3) z dnia 8 stycznia 1920 r. na b. wojskowych, wdowy i sieroty po nich.

5) Ustawa z dnia 5 marca 1920 r. Dz. U. 23 poz. 127 podwyższyła dodatki drożyzniane ze względu na panujące stosunki drożyzniane od 40—500%.

6) Ustawa z dnia 29 maja 1920 r. Dz. U. 47, poz. 286 ustaliła pobory dla emerytów wojskowych w ten sposób, iż czas ich służby zaleciła obliczyć według norm następujących: za 10 lat 40%, za każdy dalszy rok po 2,4% sumy wszystkich poborów i wszystkich dodatków pobieranych w czynnej służbie.

7) Rozporządzenie Ministerstwa Spraw Wojskowych Dz. U. 49, poz. 303 z roku 1920 przyznało dodatek nadzwyczajny do dodatku drożyznianego dla emerytów wojskowych w myśl ustawy z dnia 4 lutego 1920 i to od 30—250%.

8) Ustawa z dnia 15 lipca 1920 r. Dz. U. Nr 67, poz. 452 rozciągnęła moc obowiązującą przepisów o nadzwyczajnym dodatku drożyznianym na emerytów wojskowych, wdowy i sieroty.

Artykuł drugi tej ustawy stanowił, że uchwałę Sejmu ustawodawczego z dnia 1 lipca 1920 r. o obowiązku wypłacania od czerwca 1920 r. — **aż do czasu wejścia w życie uchwalonej przez Sejm ustawy emerytalnej**, — co miesiąc dotychczasowej emerytury wzgl. pensji wdowiej i sierocej, renty lub daru z łaski wraz z wszystkimi dodatkami drożyznianymi **w podwójnej wysokości**, rozciąga się na b. wojskowych b. armii rosyjskiej i austriackiej — o ile pobierają oni ze Skarbu Państwa Polskiego emeryturę lub zasiłki.

9) Dz. U. Nr 79/20 poz. 530 ogłosił przepisy wykonawcze do ustawy z dnia 16 czerwca 1920 r. Dz. U. 47, poz. 286 i postanowił, że jako normy prawne do przyznania emerytury uznawać należy:

a) dla wojskowych b. Państwa austro-węgierskiego, ustawy z dnia 27 grudnia 1875 r. i węgierskiego Dz. U. E. J. z roku 1875, uzupełnione decyzją Najwyższą z 13 kwietnia 1909 r., rozporządzeniem okólnikowym z dnia 15 kwietnia 1809 z liczb. prez. 5825 rozporządzeń cesarskich Dz. U. Państwa Nr 361 z 9 czerwca 1915 i Nr 362 z 10 grudnia 1915 r.

b) dla wojskowych b. państwa rosyjskiego:

1. zbiór rozporządzeń wojskowych z r. 1859 uzupełniony przez ustawę z roku 1907 i 1912 — zatwierdzony 29 czerwca 1915 r. (księga VIII wyd. 3),
2. tom III zbiór praw rozdział 7 według uzupełnienia z r. 1912;

c) dla wojskowych b. państwa niemieckiego:

1. ustawy o pensjonowaniu oficerów z dn. 31 maja 1906 r. Dz. U. Rzeszy niemieckiej z roku 1906 str. 553,
2. ustawy o zaopatrzeniu wojskowych niższych stopni z dnia 31 maja 1906 Dz. U. Rzeszy niemieckiej z roku 1906 str. 593,

3. ustawa dla urzędników Rzeszy niemieckiej z dnia 31 marca 1872 zmieniona ustawą z dnia 27 maja 1907 r.

Czas służby w armiach zaborecznych postanowiono obliczać w myśl ustaw b. państw zaborecznych.

10) Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych Dz. U. Nr 103, poz. 689 zawierało polecenie wypłacania emerytur wojskowych, uzupełnionych dodatkiem drożyznianym od 1 czerwca 1920 r. w **podwójnej wysokości**.

11) Dopiero w dniu 28 lipca 1921 r. Dz. U. 70, poz. 466 ukazała się pierwsza polska ustawa emerytalna, regulująca wypłacanie uposażeń emerytalnych przez państwo polskie w ten sposób, iż emeryturę otrzymuje się zasadniczo po wysłużeniu 10-ciu lat służby w państwie polskim, jednakowoż w wypadku kalectwa lub niezdolności nabytych nie z własnej winy po wstąpieniu do służby już po 5-ciu latach służby, a w razie nieszczęśliwego wypadku — doznanego w służbie — nawet wcześniej.

(Za nieszczęśliwy wypadek w czasie służby uważa się paraliż, utratę wzroku, gruźlicę, pomieszenie zmysłów itp.).

Przy powyższych nieszczęśliwych wypadkach należy emerytowanemu zaliczyć do pełnionej służby 10 lat wysługi.

Ustawa powyższa ustanowiła następujące zasady:

przeniesienie na emeryturę następuje:

1. na prośbę funkcjonariusza,
2. w razie trwałej niezdolności do służby,
3. w razie przekroczonego 60 roku życia.

Władza może przenieść na emeryturę funkcjonariusza:

- a) jeżeli z powodu choroby nie pełnił służby dłużej niż rok,
- b) stał się trwale niezdolny do służby,
- c) przekroczył 60 lat wieku.

Pod stałym wymiarem emerytury należy rozumieć płacę zasadniczą z dodatkami za wysługę lat, za studia wyższe i za kierownictwo.

Wysokość uposażenia miała wynosić: po 10-ciu latach służby 40%, następnie za każdy dalszy rok po 2,4% z tym, że najwyższa norma nie może przekraczać 100% uposażenia służby czynnej wraz z dodatkami.

Artykuł 42 powyższej ustawy postanawia, iż **do wysługi emerytalnej zaliczyć należy pełną ilość lat służby w b. państwie zaborecznym**.

Emerytowani funkcjonariusze b. państw zaborecznych, pozostający na emeryturze już w chwili powstania Państwa Polskiego — otrzymują tytułem uposażenia emerytalnego 75% należnych im emerytur.

Warunkiem przyznania emerytury emerytom zaborecznym i za lata w służbie zaboreczej jest zrzeszenie się praw emerytalnych do funduszków emerytalnych byłych państw zaborecznych.

Emeryci pobierają dodatki drożyzniane, przyznane urzędnikom czynnym.

12) Ustawą z dnia 28 lipca 1922 r. Dz. U. 65, poz. 583 znolizowano przepisy emerytalne z dnia 28 lipca 1921 w tym kierunku, że ograniczono wysokość emerytury przy zarobkach ubocznych, z tytułu zatrudnienia w służbie państwowej, przyznano prawo kosztów przesiedlenia oraz postanowiono, że emeryci b. galicyjskiego Wydziału Krajowego winni być traktowani na równi z emerytami Państwa Polskiego.

13) Ustawa z dnia 5 sierpnia 1922 r. Dz. U. 68, poz. 616 unormowała zaopatrzenia emerytalne wojskowych i ich rodzin.

14) ustawa z dnia 11-go grudnia 1923 r. Dz. U. 6/24 wydana po wprowadzeniu w życie nowej ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. Dz. U. 116, poz. 924 potwierdziła wszystkie zasady ustawy emerytalnej z dnia 28 lipca 1921, pogłębiła je i uzupełniła oraz dostosowała wysokość wymiaru emerytury do norm uposażenia w służbie czynnej, a zarazem zjednoczyła wszystkie kategorie emerytów a więc cywilnych, wojskowych, kolejowych itd. obejmując je jednolitymi przepisami.

Ustawa ta była naprawdę mądra i racjonalna, jakkolwiek bardzo skromna, zwłaszcza dla emerytów ściśle zaborecznych.